

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Τ Η Σ Α Κ Α Δ Η Μ Ι Α Σ Α Θ Η Ν Ω Ν

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 21^{ΗΣ} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1997

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΣΑΝΙΩΤΗ

Ε Π Ι Σ Η Μ Ο Σ Υ Π Ο Δ Ο Χ Η
ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΠΑΥΛΟΥ ΜΥΛΩΝΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ

Κυρίες και Κύριοι,

Ἀρχίζει ἡ συνεδρία ἡ ὁποία ἔχει μόνο θέμα τὴν ὑποδοχὴ τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ κ. Παύλου Μυλωνᾶ. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας κ. Νικόλαος Ματσανιώτης ἀπουσιάζει στὸ ἐξωτερικὸ γιὰ λόγους ἐπιστημονικούς. Λυπᾶται εἰλικρινῶς πού δὲν βρίσκεται στὴν ἐπίσημη ὑποδοχὴ τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ κ. Παύλου Μυλωνᾶ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀπευθύνει τὸν καθιερωμένο χαιρετισμό. Τοῦ εὐχεται ἐγκαρδίως κάθε ἐπιτυχία στὸ νέο του ἔργο καὶ εὐελπιστεῖ σὲ στενὴ συνεργασία μαζί του.

Ὡς ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας ἀναλαμβάνω εὐχαρίστως αὐτὸ τὸ καθῆκον, διότι ὁ ἀρχιτέκτονας καθηγητῆς κ. Παῦλος Μυλωνᾶς ἐκλέχτηκε ἀκαδημαϊκὸς μὲ πρόθυμη πρόταση τῆς Β' Τάξεως, πρόταση πού υἱοθετήθηκε μὲ ἐμπιστοσύνη ἀπὸ τὴν Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας στὶς 6 Ἰουνίου 1996, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἔως τώρα σοβαρὴ καὶ ἀξιοπρεπῆς συμμετοχὴ του, τόσο στὶς ἐργασίες τῆς Β' Τάξεως, ὅσο καὶ τῆς Ὀλομελείας, δικαιώνουν πλήρως αὐτὴν τὴν ἐμπιστοσύνη. Εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ὁ κ. Μυλωνᾶς μὲ τὶς σπουδές του στὴν Ἀθήνα, Γερμανία καὶ Ἑνωμένες Πολιτεῖες, καθὼς καὶ μὲ τὴν διδασκαλία καὶ τὸ ἔργο του, κέρδισε δικαιολογημένα τὴν ἐκτίμηση τῶν συναδέλφων του καὶ τῆς Ἀκαδημίας. Γιὰ τὰ προσόντα καὶ τὰ ἐφόδιά του αὐτά, ἡ Ἀκαδημία ἀνέθεσε στὸν εἰδικὸ συνάδελφο ἀκαδημαϊκὸ κ. Χρῦσανθο Χρήστου νὰ παρουσιάσει τὴν ἐπιστημονικὴ προσωπικότητα τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ, ὕστερα ἀπὸ τὸν ὁποῖο ὁ κ. Μυλωνᾶς θὰ μιλήσει μὲ θέμα: «Περὶ ἀρχιτεκτονικῆς, ἄλλοτε καὶ τώρα».

Σύμφωνα με τὰ καθιερωμένα ἔθιμα πρέπει νὰ τὸν περιβάλομε με τὸ μεγάλο διάσημο τῆς Ἀκαδημίας καὶ ὕστερα θὰ παρακαλέσω τὸν κ. Χρήστου νὰ λάβει τὸν λόγο.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ἀγαπητὲ συνάδελφε καὶ φίλε κύριε Παῦλε Μυλωνᾶ,

Μὲ ἐξουσιοδότηση τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας μας, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἔρχομαι νὰ σᾶς προσφωνήσω καὶ νὰ σᾶς ἀπευθύνω ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν συναδέλφων σας τὸν καθιερωμένο χαιρετισμό, κατὰ τὴν σημερινὴ ἐπίσημη ὑποδοχὴ σας, στοὺς κόλπους τοῦ Ἀνώτατου Πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας.

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ δέχτηκα τὴν ἐντολὴ νὰ ἀναφερθῶ στὴν πορεία σας, τὶς ἀναζητήσεις καὶ τὶς προσπάθειές σας καὶ τὴν ὅλη προσφορά σας στὴν ἀρχιτεκτονικὴ καὶ γενικὰ στὴν τέχνη.

Γεννηθήκατε στὴν Ἀθήνα καὶ μετὰ τὶς ἐγκύκλιες σπουδές σας πήρατε τὸ δίπλωμα τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ τὸ 1938 καὶ αὐτὸ τοῦ ἀρχιτέκτονα τὸ 1941 στὸ Ἐθνικὸ Μετσόβιο Πολυτεχνεῖο. Καὶ σᾶς βρίσκουμε ἐπιμελητὴ τὰ χρόνια 1941-1945 στὶς ἔδρες Ἀρχιτεκτονικῶν Συνθέσεων μετὰ καθηγητὴ τὸν Κ. Κιτσίκη καὶ τῆς Μορφολογίας καὶ Ρυθμολογίας μετὰ τὸν Μιχαηλῆ. Διακριθήκατε κατὰ τὴν περίοδο τῶν σπουδῶν καὶ ἀπόδειξε εἶναι τὰ δυὸ βραβεῖα, τὸ Θωμαΐδειο καὶ τὸ Χρυσοβέργειο, τὰ ὁποῖα πήρατε. Δὲν περιοριστήκατε ὅμως μόνο στὶς σπουδές σας στὸ Πολυτεχνεῖο, ἀφοῦ παρακολουθήσατε τὴν ἴδια περίοδο 1941-45 καὶ μαθήματα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ ἀκόμη βρεθήκατε κοντὰ καὶ παρακολουθήσατε καὶ μαθήματα χαρακτηριστικῆς μετὰ τὸν μεγάλο δάσκαλο καὶ πνευματικὸ ἄνθρωπο, τὸν Γιάννη Κεφαλληνό. Τὰ χρόνια 1945-1949 θὰ κάνετε μεταπτυχιακὴς σπουδές στὸ Πανεπιστήμιο Columbia τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅπου τύχατε καὶ τῆς τιμητικῆς ὑποτροφίας Renwick. Τὸ 1952 θὰ πάρετε τὸ διδακτορικὸ σας δίπλωμα μετὰ ἄριστα ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Μετσόβιο Πολυτεχνεῖο καὶ τέσσερα χρόνια ἀργότερα θὰ ἐκλεγῆτε τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ρυθμολογίας (Ἱστορίας καὶ Θεωρίας τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς) στὴν Ἀνώτατη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν στὴν ὁποία θὰ διδάξετε ὡς τὸ 1982. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν σπουδῶν σας στὴν Ἀμερικὴ εἴχατε τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσετε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς πρὸ σημαντικοὺς ἐκπροσώπους τῆς σύγχρονης ἀρχιτεκτονικῆς, δημιουργοὺς σὰν τὸν Κορμπυζιέ, τὸν Γκρόπιους, τὸν Μίς βάν ντὲ Ρόε καὶ τὸν Φράνκ Λόιντ Ράιτ. Καὶ ἀρχίσατε τὴν ἀρχιτεκτονικὴ σας σταδιοδρομία μετὰ ἐργασίες —σύνταξη μελετῶν μεγάλων κτηρίων— στὸ γραφεῖο ἀρχιτεκτονικῶν μελετῶν Τόμσον καὶ Μπάρνουμ τῆς Νέας Ὑόρκης, θητεία ποὺ Σᾶς προετοίμασε γιὰ τὶς δραστηριότητές Σας καὶ στὴν Ἑλλάδα. Καὶ διδάξατε

σάν επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Columbia τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ 1976, ἐνῶ στὴν χώρα μας διατελέσατε μέλος σημαντικῶν ἐπιτροπῶν μὲ ἐξαιρετικὸ ρόλο. Ἰδιαιτέρα πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι ὑπήρξατε μέλος τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Ἀνακέρυξη τῶν Ἑπτὰ Θαυμάτων τοῦ Δυτικoῦ Κόσμου, μέλος τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου καὶ ἄλλων σημαντικῶν ἐπιτροπῶν καὶ συλλόγων. Ἐπίσης διατελέσατε τεχνικὸς σύμβουλος τῆς Ἐπιτροπῆς Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων, υπεύθυνος ἀρχιτέκτων τῆς τεχνικῆς Ἐταιρείας Δεινοκράτης καὶ ἀκόμη ὄχι μόνο σχεδιάσατε ἀλλὰ καὶ ἐκτελέσατε ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ οἰκοδομημάτων ὅλων τῶν κατηγοριῶν — μέγαρα, ξενοδοχεῖα, ἰδιωτικὲς κατοικίες, μεγάλα οἰκιστικὰ συγκροτήματα καὶ μελέτες ἐσωτερικῶν χώρων, ἀναπλάσεων, ἀναβαθμίσεων οἰκιστικῶν περιοχῶν καὶ συγκροτημάτων, ἀναστηλώσεων καὶ προσθηκῶν σὲ ἱστορικὰ οἰκοδομήματα. Ἰδιαιτέρα πρέπει νὰ μείνω σὲ οἰκοδομήματα ὅπως τὸ Ξενοδοχεῖο τῆς Πάρνηθας, τὰ Μέγαρα Λαιμοῦ, τὴν Στρατιωτικὴ Λέσχη Θεσσαλονίκης. Καὶ νὰ θυμίσω ὅτι ἀγωνιστήκατε καὶ πετύχατε τὴν ἀνακέρυξη τῆς Ὑδρας ὡς διατηρητέου οἰκιστικοῦ συνόλου, δώσατε μάχη καὶ κατορθώσατε νὰ ἐπιτύχετε τὴν διάσωση ἀπὸ κατεδάφιση τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, ὅπως ἐπίσης ἐπιτύχατε, μὲ τοὺς συναδέλφους σας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας, τὴν ἀποτροπὴ ἐγκατάστασης τσιμεντοβιομηχανίας στὴν χερσόνησο τῶν Μεθάνων καὶ ναυπηγείων στὴν Πύλο.

Διακριθήκατε στὸν διδακτικὸ, ὅσο καὶ στὸν ἐπιστημονικὸ καὶ ἐρευνητικὸ τομέα. Καθηγητὴς στὴν Ἀνώτατη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν, ἀποφύγατε τὶς ἀναφορὲς στὰ γνωστὰ κατασκευαστικὰ προβλήματα καὶ ἀφοσιωθήκατε στὴν ἀνάπτυξη τῶν αἰσθητικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Δώσατε στοὺς νέους καλλιτέχνες, ποὺ εἶχαν τὴν τύχη νὰ σᾶς ἔχουν δάσκαλό τους, ἀφετηρίες καὶ δυνατότητες νὰ ἀκολουθήσουν τὸν προσωπικὸ τους δρόμο. Διδάξατε πῶς μιὰ ἀρχιτεκτονικὴ προσπάθεια ἐκφράζεται σάν ὀπτικὴ καὶ κινητικὴ ἀξία, πῶς εἶναι ἓνας ζωντανὸς ὀργανισμὸς μὲ ἰδιαιτέρο περιεχόμενο. Μάλιστα μὲ τὶς ἐτήσιες ἀποστολὲς σπουδαστῶν σας γιὰ μελέτη καὶ ἀντιγραφή ἔργων τῆς μεταβυζαντινῆς καὶ λαϊκῆς τέχνης σὲ ἐπαρχίες τῆς Ἑλλάδας καταρτίσατε τὸ Ἀρχεῖο Μεταβυζαντινῆς καὶ Λαϊκῆς Ζωγραφικῆς καὶ Γλυπτικῆς, στὴν Ἀνώτατη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν. Κυρίως διδάξατε σὲ νέους καλλιτέχνες πῶς μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ βλέπει κανεὶς γιὰ νὰ καταλήξει σὲ γόνιμο καὶ προσωπικὸ ἔργο.

Στὸ ἐπιστημονικὸ ἐρευνητικὸ ἔργο ἔχετε ἐπίσης πολλὰ δώσει. Ἀρχίσατε τὶς δραστηριότητές σας μὲ τὴν σειρὰ σχεδίων καὶ ἀποτυπώσεων νεοκλασσικῶν κτηρίων τῆς Ἀθήνας, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχουν πιά χαθεῖ. Καὶ διατηρήσατε μὲ τὶς προσόψεις τοὺς στοιχεῖα πολῦτιμα γιὰ τὸν μελετητὴ τοῦ μέλλοντος. Πολὺ νωρὶς ἐπικεντρώσατε τὸ ἐρευνητικὸ ἐπιστημονικὸ σας ἔργο σὲ δυὸ κατευθύνσεις, τὴν ἔρευνα τῆς ἀρχιτεκτο-

νικῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τὴν μελέτη καὶ μετάφραση τοῦ De Architectura τοῦ Βιτρουβίου, αὐτῆς τῆς σύνοψης ὄλων τῶν στοιχείων τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς. Σὲ μιὰ σειρά ἐργασίες σας ἀσχοληθήκατε μὲ τὰ κάθε εἶδους προβλήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ Ἁγιον Ὄρος. Οἱ ἐπίπονες καὶ μακροχρόνιες μελέτες στὴν περιοχὴ αὐτὴ θὰ καταλήξουν στὸ Ἀρχεῖο Σχεδιαστικῶν καὶ Φωτογραφικῶν ἀποτυπώσεων τῶν μνημείων ὅλης τῆς περιοχῆς. Μιὰ σειρά βιβλία δημοσιεύτηκαν ἤδη ἀπὸ τὶς ἐργασίες σας αὐτές, μὲ ἐπιστέγασμα τὴν μνημειώδη ἔκδοση τοῦ Ἄτλαντα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, καλύτερα τοῦ Ἄθωνος — σὲ τέσσερις γλῶσσες. Μιὰ ἔκδοση στὴν ὁποία ἀντιμετωπίζονται κάθε εἶδους προβλήματα, ποὺ ἀναφέρονται στὴν τοπογραφία, τὴν ἱστορία, τὴν ἀρχιτεκτονική, γενικὰ τὴν ζωὴ καὶ τὴν τέχνη τῆς περιοχῆς. Ἔργο στὸ ὁποῖο ἀνασκευάζονται θέσεις, γίνονται νέες ἀξιολογήσεις, διατυπώνονται νέες καὶ γόνιμες ἀπόψεις.

Ἡ μελέτη τοῦ Βιτρουβίου σᾶς ἀπασχολεῖ πολλὰ χρόνια τώρα καὶ δεῖγμα τῶν ἐργασιῶν σας ἀποτελεῖ ἡ παρουσίαση ἐνὸς μέρους τοῦ συνόλου μὲ τὰ «Δέκα Προσίμια» ποὺ δημοσιεύτηκαν στὸν τιμητικὸ τόμο τοῦ Γ. Ε. Μυλωνᾶ, «Φίλια Ἑπη». Πρόκειται γιὰ προσπάθεια ποὺ σᾶς ὀδήγησε σ' ὅλες τὶς σημαντικὲς βιβλιοθηκὲς τοῦ Πλανήτη γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ ὀλοκληρώσετε μιὰ τόσο σημαντικὴ ἐργασία. Καὶ θὰ μποροῦσε νὰ μείνει κανεὶς μόνο σ' αὐτὰ χωρὶς νὰ ἀναφερθεῖ σὲ πλῆθος ἄλλες ἐργασίες γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ παρελθόντος ἀλλὰ καὶ τὶς ἀναζητήσεις τοῦ παρόντος. Ἀναφέρω μόνο τὴν «Σύγχρονη Ἀρχιτεκτονικὴ - Ἐνα Χρονικὸ μιᾶς εἰρηνικῆς ἐπανάστασης», στὴν ὁποία ἀντιμετωπίζονται οἱ ἐπιδιώξεις καὶ ὁ ρόλος της, ἀναφέρονται οἱ πρωτεργάτες της, ἀξιολογοῦνται οἱ προσπάθειές της.

Ἀγαπητὲ συνάδελφε καὶ φίλε Παῦλε Μυλωνᾶ,

Δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται νὰ μιλήσει κανεὶς περισσότερο ὅταν πολὺ καλύτερα καὶ πειστικότερα μιλᾷ τὸ ἴδιο τὸ ἔργο σας, τὸ διδακτικὸ, τὸ ἐρευνητικὸ καὶ τὸ κατασκευαστικὸ. Γιατὶ καθοριστικὸ γιὰ τὴν ὅλη προσφορὰ σας εἶναι ὅτι δὲν περιορισθήκατε σὲ μιὰ περιοχὴ οὔτε σὲ μιὰ δραστηριότητα. Κατορθώσατε νὰ συνδυάσετε τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τέχνη, δηλαδὴ τὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ὀμορφιά. Τὰ διαφέροντά σας κινήθηκαν μὲ τὴν ἴδια ἔνταση στὴν θεωρία ὅσο καὶ τὴν πράξη, δηλαδὴ βασίστηκαν καὶ στὴν λογικὴ καὶ τὴν φαντασία. Σὲ μιὰ περίοδο, ποὺ σωστὰ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ, ὅπως ἔχει ἤδη γίνεῖ, Μεταγυυτεμβέργεια, ἀφοῦ ὁ ἔντυπος λόγος ὑποκαθίσταται ἀπὸ τὸ μηχανικὸ μὲ τὴν ἠλεκτρονικὴ, τὴν πληροφορικὴ καὶ τὴν κυβερνητικὴ, ἐργασθήκατε τόσο μὲ τὸν λόγο ὅσο καὶ μὲ τὴν εἰκόνα. Σὲ μιὰ ἐποχὴ στὴν ὁποία ἡ ἀντικειμενικὴ πραγματικότητα θυσιάζεται στὴν εἰκονικὴ πραγματικότητα, κατορθώσατε νὰ φτάσετε σὲ μιὰ σύνθεση τῶν ἀρχῶν ποὺ ἀνταγωνίζονται. Στὶς ἐργασίες σας χρησιμοποιεῖτε τόσο τὸν λόγο ὅσο καὶ τὴν εἰκόνα μὲ τρόπο ποὺ ἢ μιὰ νὰ ὀλοκληρώνει τὸν

χαρακτήρα τῆς ἄλλης. Χωρίς νὰ θυσιάσετε τὴν παράδοση ἐργαστήκατε καὶ γιὰ τὴν ἀνανέωση. Μελετήσατε μορφές τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ παρελθόντος ἀλλὰ μᾶς δώσατε καὶ τύπους γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ παρόντος. Ἄλλωστε τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ποὺ νὰ μὴν τὸ ἔχει πεῖ τὸ ἔργο σας, διδακτικὸ, ἐρευνητικὸ, κατασκευαστικὸ. Καὶ ἐπιστήμονες καὶ δημιουργοὺς ὅπως ἐσᾶς ἔχει ἀνάγκη ὄχι μόνο ἡ Ἀκαδημία ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος. Γι' αὐτὸ σᾶς καλωσορίζουμε στοὺς κόλπους τῆς Ἀκαδημίας μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι θὰ ἐνισχύσετε τὶς προσπάθειές της καὶ θὰ πλουτίσετε τὸ ἔργο της.